

Konferencia kiadvány

**Nyugat-Magyarországi Egyetem
Erdőmérnöki Kar**

**Erdészeti, Környezettudományi, Természetvédelmi és
Vadgazdálkodási Tudományos Konferencia (EKTV-TK)**

2007. december 11.

Sopron

Szerkesztette:
Dr. Lakatos Ferenc és Varga Dénes

NAGY TERÜLETŰ VÍZMADÁR SZINKRONSZÁMLÁLÁSOK A BALATONON

KOVÁCS Gyula

Nyugat-magyarországi Egyetem, Vadgazdálkodási és Gerinces Állattani Intézet
MME Dél-Baltoni Természetvédelmi Csoport (35-ös számú helyi csoport)
gykov@yahoo.com

Az MME Dél-Baltoni Természetvédelmi Csoport (35-ös számú helyi csoport) 2003 óta végez rendszeres (havi) vízmadár-számlálást a Balaton déli partján. Mivel lehetőségeink korlátozottak, a Balaton teljes területét minden hónapban nem tudtuk felmérni. 2005-től évente végeztünk teljes felmérést önkéntesek segítségével, akinek a munkáját ezúton szeretném megköszönni!

Vizsgálati módszerek

A havi számláláskor a déli parton 18, a teljes szinkron alkalmával több mint 50 területen végeztünk felmérést. A Balaton-parton adott pontokról történtek a megfigyelések, a többi vizes élőhelyen a területek bejárásával.

Eredmények

A déli parton négy szezont alatt összesen 78 vízmadárfaj (12 család) fordult elő. Domináns fajok (D >5%): tőkés réce (*Anas platyrhynchos*), barátréce (*Aythya ferina*), kerceréce (*Bucephala clangula*), szárcsa (*Fulica atra*), dankasirály (*Larus ridibundus*), sárgalábú sirály (*Larus cachinnans*), kárókatona (*Phalacrocorax carbo*). Gyakori fajok (C >50%): búbos vöcsök (*Podiceps cristatus*), kárókatona, nagy kócsag (*Egretta alba*), bütykös hattyú (*Cygnus olor*), nyári lúd (*Anser anser*), tőkés réce, barátréce, kontyos réce (*Aythya fuligula*), dankasirály, sárgalábú sirály, kerceréce, szárcsa, küszvágó csér (*Sterna hirundo*).

1. táblázat A Balaton déli partján megfigyelt vízmadár fajok száma és egyedszáma az egyes szezonzokban.

	Faj	Egyed
2003-2004	61	48 500
2004-2005	57	53 300
2005-2006	38	29 000
2006-2007	41	41 200

2003-ban az alacsony vízállás idején a déli part mentén a sekély parti sávban nagy szigetek, összefüggő fővenyek keletkeztek, kiváló táplálékforrást biztosítva a vonuló partimadarak számára, melyekből összesen 23 faj (4 család) jelent meg. A vízszint növekedésével 2005-re ezek a speciális élőhelyek megszűntek, folyamatos fajszámcsökkenést tapasztaltunk, s míg 2003-ban 20, 2004-ben 10, addig 2005-2006-ban már csak 1 partimadár faj fordult elő (KOVÁCS, 2005).

A madarak állománydinamikája a négy szezont alatt hasonló trendet mutatott. A tó elsősorban az őszi vonulás és a telelés idején jelentős, mint pihenő és táplálkozó terület. A legnagyobb madártömegeket ebben az időszakban figyeltük meg, ilyenkor csak a déli parton akár tízezer feletti egyedszámokat detektáltunk. Ha télen a tó befagyott, az állomány nagyság a felére, vagy csupán a tizedére csökkent. A tavaszi vonulás idején (március) kis emelkedést tapasztaltunk (2000–8000 pld), majd áprilistól augusztusig észleltük a legkevesebb madarat

(1000-2000 pld.). Mivel a Balaton-part a nyári időszakban turisztikailag frekventált vidék; valamint a természetes partszakaszok és a nagy kiterjedésű nádasok hiánya miatt, a déli part menti vizes élőhelyekhez képest, mint költőterület kevésbé jelentős (KOVÁCS 2007).

A teljes Balatonon és a déli part menti halastavakon, berkekben összesen 51 vízimadár-fajt regisztráltunk. Mindegyik alkalommal szárcsából (*Fulica atra*) volt a legtöbb (3200–6800 pld.). Nagy számban fordult még elő a tőkés réce (*Anas platyrhynchos*), mely a leggyakrabban megfigyelt faj volt (C 75–83%) (KOVÁCS 2008a, b, c).

2. táblázat A Balatonon és a déli part menti vizes élőhelyeken megfigyelt vízimadár fajok száma és egyedszáma.

	2005.11.12.		2006.12.16.		2007.11.10.	
	Faj	Egyed	Faj	Egyed	Faj	Egyed
Balaton	29	12 437	24	10 613	37	18 411
Halastavak, berkek	23	2 689	23	7 109	21	3 893
Összesen	37	15 126	32	17 722	37	22 304

Felhasznált irodalom

- KOVÁCS GY. (2005): Parti madarak vonulása az alacsony vízállás idején a Balaton déli partján. In: Lengyel Szabolcs, Sólymos P. & Klein Á. (ed.): *III. Magyar Természetvédelmi Biológiai Konferencia Program és Absztrakt kötete*. Magyar Biológiai Társaság, Budapest 2005. 144.
- KOVÁCS GY. (2007): Bird monitoring at the southern shore of Lake Balaton (Hungary) during the period 2003-2007. In: SJÖBERG, K. & ROOKE, T. (ed.): *Book of Abstracts of the International Union of Game Biologists XXVIII Congress. Uppsala 2007*. 260.
- KOVÁCS GY. (2008a): A 2005. november 12-i Balatoni vízimadár-felmérés eredményei. *Magyar Vízivad Közlemények*. 16: (in press)
- KOVÁCS GY. (2008b): A 2006. december 16-i Balatoni vízimadár-felmérés eredményei. *Magyar Vízivad Közlemények*. 16: (in press)
- KOVÁCS GY. (2008c): A 2007. november 10-i Balatoni vízimadár-felmérés eredményei. *Magyar Vízivad Közlemények*. 16: (in press)